

Stockholm 2016-10-26

Skatteutskottet, Sveriges Riksdag

Med anledning av att Skatteutskottets behandling av budgetpropositionens energiskattefrågor vid mötet den 27 oktober 2016 vill vi härmed inkomma med en skrivelse gällande förslaget att flytta hanteringen av energiskatten från elhandelsföretaget till elnätsföretaget. Vi hade gärna velat presentera våra synpunkter för Skatteutskottet men har förstått att det inte finns möjlighet till detta. Vi bistår dock gärna och svarar på eventuella frågor på denna skrivelse.

En flytt av energiskatteskyldigheten motverkar syftet med den framtida elhandlarcentriska marknadsmodellen

Energiföretagen Sverige och Oberoende Elhandlare motsätter sig starkt att ansvaret för energiskatten ska flyttas från elhandelsföretagen till elnätsföretagen. Vårt gemensamma ställningstagande visar att såväl elhandels- som elnätsföretagen är överens i frågan.

Att behålla ansvaret för energiskatten hos elhandelsföretagen påverkar inte skatteintäkterna och har därför inte några budgetkonsekvenser. En förnyad konsekvensbedömning är befogad då det görs andra förändringar av energiskatten inför 2018 som inte har kunnat beaktats tidigare. Vi önskar att följande saker belyses eftersom de kraftfullt påverkas av en flytt av energiskatten:

Övergången till en elhandlarcentrisk modell

I regeringens förslag hänvisar man till rekommendationer från åren 2003 och 2006 i sin inledning samt en utredning som gjordes åt NordREG år 2012 då en nordisk harmonisering eftersträvades. Vi ifrågasätter dagens relevans i detta underlag. De senaste tio år har elmarknaden genomgått stora förändringar och den nordiska harmoniseringen är idag inte den mest tongivande frågan. Snarare bör man beakta de förändringar som är planerade i framtiden med en elhandlarcentrisk marknadsmodell och en central tjänstehubb, i enlighet med de regeringsuppdrag som gått till Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät, se bilaga.

I förslaget bakgrund anges att det i dagens elmarknad är elnätsföretagen som har mest kunskap om kunderna medan elhandelsföretagen i den avreglerade marknaden får allt mindre lokalkännedom om kundens verksamhet. I morgondagens elhandlarcentriska marknadsmodell är det, de facto, elnätsföretagen som är beroende av elhandelsföretagen för kundinformation.

Förslaget att flytta energiskatten kommer att bli kostnadsdrivande samt skapa inträdeshinder på elmarknaden för nya elhandelsföretag. Avsikten med den elhandlarcentriska marknadsmodellen är att skapa ökade förutsättningar för en effektiv konkurrens på elmarknaden och göra det enklare för kunderna i sina elinköp.

När elhandelsföretagen har den huvudsakliga kontakten med slutkunderna och hanterar faktureringen av kundernas el- och nätkostnader, kan elnätsföretagen utveckla sina kundtjänster som de ser ut idag. I det fall skattskyldigheten flyttas till elnätsföretagen skulle elnätsföretaget fortsatt behöva ha kundhantering och inhämta sådan information om kundernas verksamhet som krävs för att säkerställa att skatten blir korrekt. Detta skulle leda till lägre effektivitetsvinster och besparingar än vad man räknat med i den elhandlarcentriska marknadsmodellen.

Hantering av Norrlandskatten

Regeringen har föreslagit ändringar i hanteringen av skattenedsetningen i vissa Norrlandskommuner, den sk Norrlandsskatten. Den lägre Norrlandskatten omfattar mer än en halv miljon kunder och om energiskatten flyttas till elnätsföretagen innebär det en omfattande kundhantering. Kunden måste då ha kontakt med elnätsföretaget om sin lägre energiskatt, som efter övergången till elhandlarcentrisk modell faktureras av elhandlarna. Det komplicerar för kunderna och driver kostnader för elnätsföretagen.

En flytt av skattereduktionen för mikroproduktion utreds

Finansdepartementet utreder just nu om skattereduktionen skulle kunna flyttas från inkomstskatten till energiskatten för att kunna ge den månadsvis istället för årsvis till elkunderna direkt på elfakturan. Antalet mikroproducenter kommer att öka kraftigt under de kommande åren och kommer vid en flytt av skatten ytterligare en stor kundgrupp som behöver ha kontakt med elnätsföretagen, vilket medför ökade kostnader på den framtida elmarknaden med den elhandlarcentriska modellen.

Ökad kreditrisk för elnätsföretag skapar inträdeshinder för elhandlare

I en elhandlarcentrisk marknadsmodell hanterar elhandelsföretaget betalningsströmmarna från kund inklusive skatt genom samfakturering av kundens el- och nätkostnad. Det troliga är att elnätsföretaget kommer att kräva säkerheter från elhandelsföretaget för att täcka upp eventuella risker. Då elskatten uppgår till betydande belopp kommer elnätsföretagen troligen kräva mycket högre säkerhetskrav för elhandelsföretagen än om skattskyldigheten fortsatt låg på elhandelsföretagen. Därmed riskerar de ökade säkerhetskraven på grund av skatten att bli mycket mer kostsamma för elhandelsföretaget. Detta riskerar att skapa nya inträdeshinder på marknaden.

Minimal kreditrisk för staten med att elhandelsföretagen tar in energiskatten

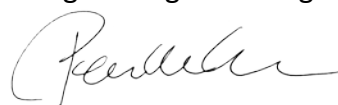
Konsultföretaget Gaia har analyserat kreditrisker i samband med införandet av den elhandlarcentriska modellen på uppdrag av Energimarknadsinspektionen. I analysen görs bl.a. en jämförelse baserad på UCs riskklasser vilken visar att majoriteten av elhandelsföretagen hör till den bästa riskklassen. Detta tyder på en hög nivå av kreditsäkerhet hos elhandelsföretagen jämfört med andra branscher i Sverige.

Oberoende Elhandlare

Bo Lindörn, Kanslichef

Energiföretagen i Sverige

Pernilla Winnhed, vd

Miljö- och energidepartementet

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

Uppdrag att utreda författningsändringar för införande av en central informationshanteringsmodell och en elhandlarcentrisk modell på elmarknaden

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Energimarknadsinspektionen att utreda och lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att möjliggöra införandet av en central informationshanteringsmodell på den svenska elmarknaden. Författningsförslag ska åtföljas av en konsekvensanalys.

I uppdraget ingår även att Energimarknadsinspektionen ska se över förslagen i rapporten Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad (Ei R2013:09) och vid behov föreslå relevanta ändringar av förslagen i rapporten. Nya författningsförslag ska åtföljas av en konsekvensanalys.

Vid utförandet av uppdraget ska Energimarknadsinspektionen på lämpligt sätt ta till vara på den kunskap och erfarenhet som finns hos Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och andra berörda aktörer på området. Uppdragets genomförande ska fortlöpande stämmas av med Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet).

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 februari 2017. Redovisningen får dock ske vid en annan tidpunkt efter överenskommelse mellan företrädare för Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) och Energimarknadsinspektionen.

Bakgrund

Författningsförslag för införande av central informationshanteringsmodell

Regeringen har tidigare konstaterat att i arbetet med att genomföra en nordisk slutkundsmarknad är valet av framtida informationshanterings-

modell avgörande för hur och i vilken takt regelverket för en elhandlarcentrisk modell ska kunna genomföras. En elhandlarcentrisk modell kräver att elhandlarna på ett effektivt sätt kan få tillgång till de uppgifter som de behöver för att snabbt kunna ge korrekt information till sina kunder. En central kontaktpunkt, till vilken aktörer rapporterar all relevant information, underlättar och minskar kostnader för elhandlare som vill agera på marknaden. En sådan informationshanteringsmodell möjliggör också för nya marknadsaktörer, även utanför energibranschen, att komma in på elmarknaden.

Energimarknadsinspektionen fick därför i regleringsbrevet för 2014 i uppdrag att lämna förslag till övergripande ramverk för en sådan modell för informationshantering som bedöms vara mest lämplig för framtida svenska förhållanden. Inspektionen redovisade uppdraget i rapporten Informationshanteringsmodell på den framtida svenska elmarknaden (Ei R2014:16). Energimarknadsinspektionen föreslår i rapporten att Svenska kraftnät ges i uppdrag att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, för informationshantering på den svenska elmarknaden. Inspektionen konstaterar även att det kan behöva göras ändringar i nu gällande lagstiftning för att genomföra en sådan informationshanteringsmodell.

Översyn av tidigare förslag om en gemensam nordisk slutkundsmarknad
Regeringen gav i regleringsbrevet för 2012 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda förutsättningar för genomförandet av en nordisk slutkundsmarknad för el. Inspektionen redovisade (förutom den del av uppdraget som rörde balansavräkning) sitt uppdrag i rapporten Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad (Ei R2013:09).

I rapporten föreslår Energimarknadsinspektionen att det ska införas en elhandlarcentrisk modell där elhandlaren ska vara kundens huvudsakliga kontaktpunkt och ansvara för vissa processer. Den föreslagna modellen bygger på att kunden har avtal med både elnätsföretaget och elhandelsföretaget. Inspektionens rapport har remissbehandlats och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Miljö- och energidepartementet (dnr M2015/52/Ee).

Närmare om uppdraget

Författningsförslag för införande av central informationshanteringsmodell
Elmarknadens funktion är beroende av en väl fungerande informationshantering och informationsbyte mellan elmarknadens aktörer, särskilt utifrån det pågående arbetet med införandet av en gemensam nordisk slutkundsmarknad. Det är även viktigt att detta informationsbyte är konkurrensneutralt. Regeringen bedömer att en central informationshanteringsmodell, tjänstehubb, är en viktig del i detta arbete och

regeringen anser därför att man ska gå vidare och etablera en central informationshanteringsmodell för den svenska elmarknaden.

En tjänstehubb bör utformas så att hubben är ett nav för grundläggande processer och funktioner på elmarknaden och att dessa stöder en elhandlarcentrisk marknadsmodell. Exempel på sådan funktionalitet är uppstart av anläggning, in- och utflyttning, leverantörsbyte, uppdatering av anläggningsdata och kunddata, förfrågan om tjänst från elhandlare till elnätsföretag, mätvärdeshantering, utlämning av mätvärden till energitjänsteföretag som kunden har avtal med, avräkningsunderlag till nordisk balansavräkning, korrektionsavräkning, samt fakturering och sammanställning av statistik och rapporter på aggregerad nivå.

Tjänstehubben bör även hantera information som hjälper kunderna att vara aktiva på marknaden och känna förtroende för densamma. Denna hantering innefattar tillgång till historiska mätvärden, centraliserad hantering av kundens fullmakter samt information om sluttid och brytavgift för elhandelsavtal. Tjänstehubben ska även ha ett konkurrensneutralt informationsutbyte så att ingen aktör gynnas eller missgynnas av hanteringen.

Regeringen anser att Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) bör ansvara för en tjänstehubb och att verket även bör utveckla och driva hubben. Svenska kraftnät har därför fått i uppdrag att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell för den svenska elmarknaden (M2015/2635/Ee).

För att kunna införa en central informationshanteringsmodell i Sverige kommer det att behöva göras författningsändringar. Det kan vara fråga om såväl lagändringar som föreskrifter på en lägre normnivå. Regeringen ger därför Energimarknadsinspektionen i uppdrag att ta fram förslag till de författningsändringar som krävs för att införa en central informationshanteringsmodell i Sverige. Författningsförslag ska åtföljas av en konsekvensanalys.

Översyn av tidigare förslag om en gemensam nordisk slutkundsmarknad

Arbetet med att genomföra en gemensam nordisk slutkundsmarknad har pågått ett antal år och pågår fortfarande. Energimarknadsinspektionen har föreslagit att en elhandlarcentrisk modell bör införas, bl.a. genom obligatorisk samfakturering och att elhandlaren blir kundens kontaktpunkt vid byte och flytt.

Bestämmelserna om en elhandlarcentrisk modell är emellertid endast en del av att genomföra en gemensam nordisk slutkundsmarknad. För närvarande pågår arbetet med ta fram dels en central informationshanteringsmodell i Sverige, dels en gemensam nordisk balansavräkning. Det arbetet har till största delen pågått efter det att Energimarknadsinspektionen överlämnade sin rapport till regeringen. Regeringen

bedömer därför att det finns skäl för Energimarknadsinspektionen att göra en översyn av förslagen i rapporten Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad för att se om förslagen behöver uppdateras med anledning av det pågående arbetet med ta fram en central informationsmodell i Sverige och en gemensam nordisk balansavräkning.

Vid remissbehandlingen av rapporten har det framkommit att de flesta remissinstanser är positiva till att det införs en elhandlarcentrisk modell men det har riktats kritik mot vissa av de enskilda förslagen, bl.a. när det gäller kreditriskhantering och avbrytande av elleveranser. Vid Energimarknadsinspektionens översyn av rapporten bör därför hänsyn tas till remissynpunkterna.

Översynen bör bl.a. utgå ifrån att det införs en modell på elmarknaden som möjliggör att

- kunden kan genomföra flyttar, byte av elhandlare och kunna ingå elnätsabonnemang via elhandlaren,
- kunden via elhandlaren kan få fullständig information om sin förbrukning och sina kostnader för nät och handel,
- kunden får en faktura för sin sammantagna elhandels- och elnätskostnad,
- frågan om kreditrisk är tydligt reglerad så att aktörerna på marknaden kan vara säkra på vad som händer vid uteblivna eller bristfälliga betalningar,
- elnätsföretagen även fortsatt är ansvariga för åtgärder och kommunikation kring avbrottshantering,
- kundernas integritet skyddas, och
- det finns en mekanism för kunder som av något skäl blir utan elhandlare (s.k. supplier of last resort).

På regeringens vägnar

Ibrahim Baylan

Joakim Cejie

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/KO och Å
Finansdepartementet/BA
Näringsdepartementet/KSR
Affärsverket svenska kraftnät

Miljö- och energidepartementet

Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Uppdrag att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, på den svenska elmarknaden.

I uppdraget ingår att Svenska kraftnät till regeringen ska redovisa tjänstehubbens utformning. Av redovisningen ska tjänstehubbens närmare tekniska utformning framgå i form av en specifikation där funktionerna närmare presenteras, inklusive vilken lagringsform som ska tillämpas för mätvärden och annan information. Till den tekniska specifikationen ska bifogas en kostnads-nyttoanalys där centrala vägval belyses.

Vidare ska det framgå av redovisningen vid vilken tidpunkt Svenska kraftnät tidigast anser att tjänstehubben kan tas i bruk liksom en tidplan och beskrivning av på vilket sätt tjänstehubben kan införas. Svenska kraftnät ska även bifoga en plan som beskriver hur verket planerar att driva tjänstehubben. Av planen ska framgå hur Svenska kraftnät avser att organisera arbetet samt vilka kostnader som tjänstehubben årligen kan antas medföra för verket och hur dessa kostnader bör finansieras.

Under arbetets gång ska Svenska kraftnät löpande till Energimarknadsinspektionen redovisa hur utvecklingsarbetet framskrider och inhämta inspektionens synpunkter på tjänstehubbens utformning i centrala frågor. Minst en gång per kvartal ska Svenska kraftnät till Energimarknadsinspektionen också lämna sådant underlag som krävs för att inspektionen ska kunna analysera behovet av författningsförändringar för att tjänstehubben ska kunna tas i bruk.

Svenska kraftnät ska vid utformningen av tjänstehubben särskilt ta hänsyn till de integritetsrisker som den kan medföra och därmed på

lämpligt sätt tillvarata den kunskap och erfarenhet som finns hos Datainspektionen på området.

Svenska kraftnät ska även inhämta synpunkter från Statens energimyndighet, Konsumentverket, Statistiska centralbyrån och Konkurrensverket samt berörda intressenter som t.ex. Svensk Energi och kundföreträdare.

I uppdraget ingår att ta hänsyn till erfarenheter från övriga nordiska länders arbete med att utveckla en tjänstehubb samt utreda förutsättningarna för samarbete avseende en framtida drift av tjänstehubben med huvudmännen för dessa nordiska tjänstehubbar.

Den del av uppdraget som avser att redovisa tjänstehubbens utformning m.m. ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 juni 2016. Redovisningen får dock ske vid en annan tidpunkt efter överenskommelse mellan företrädare för Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) och Svenska kraftnät.

Bakgrund

Regeringen har tidigare konstaterat att i arbetet med att genomföra en nordisk slutkundsmarknad är valet av framtida informationshanteringsmodell avgörande för hur och i vilken takt regelverket om en elhandlarcentrisk modell ska kunna implementeras. En elhandlarcentrisk modell kräver att elhandlarna på ett effektivt sätt kan få tillgång till de uppgifter de behöver för att snabbt kunna ge korrekt information till sina kunder. En central informationshanteringsmodell, till vilken aktörer rapporterar samt hänvisar relevant information, underlättar och minskar kostnader för elhandlare som vill agera på marknaden. En informationshanteringsmodell möjliggör också för nya marknadsaktörer, även utanför energibranschen, att komma in på elmarknaden.

Energimarknadsinspektionen fick därför i regleringsbrevet för 2014 i uppdrag att lämna förslag till övergripande ramverk för en modell för informationshantering som bedöms vara mest lämplig för framtida svenska förhållanden. Inspektionen redovisade uppdraget i rapporten Informationshanteringsmodell på den framtida svenska elmarknaden (Ei R2014:16). Energimarknadsinspektionen föreslår i rapporten att Svenska kraftnät ges i uppdrag att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, för informationshantering på den svenska elmarknaden.

Närmare om uppdraget

Elmarknadens funktion är beroende av väl fungerande informationshantering och informationsbyte mellan elmarknadens

aktörer, särskilt utifrån det pågående arbetet med införandet av en gemensam nordisk elmarknad och en elhandlarcentrisk modell. Det är även viktigt att detta informationsbyte är konkurrensneutralt. Regeringen bedömer att en central informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, är en viktig del i detta arbete och anser därför att man ska gå vidare och etablera en sådan informationshanteringsmodell för den svenska elmarknaden.

En tjänstehubb bör utformas så att hubben är ett nav för grundläggande processer och funktioner på elmarknaden och att dessa stöder en elhandlarcentrisk marknadsmodell enligt det regelverk som föreslås av Energimarknadsinspektionen. Exempel på sådan funktionalitet är uppstart av anläggning, in- och utflyttning, bortkoppling, leverantörsbyte, uppdatering av anläggningsdata och kunddata, förfrågan om tjänst från elhandlare till elnätsföretag, mätvärdeshantering, utlämning av mätvärden till energitjänsteföretag som kunden har avtal med, avräkningsunderlag till nordisk balansavräkning, korrektionsavräkning, samt underlag för fakturering och sammanställning av statistik och rapporter på aggregerad nivå.

Vidare bör tjänstehubben även hantera information som hjälper kunderna att vara aktiva på marknaden och öka förtroendet för marknaden. Denna hantering innefattar tillgång till historiska mätvärden, centraliserad hantering av kundens fullmakter samt information om sluttid och brytavgift för elhandelsavtal. Tjänstehubben ska även ha ett konkurrensneutralt informationsutbyte så att ingen aktör gynnas eller missgynnas av hanteringen.

Som redan nämnts har regeringen tidigare konstaterat att i arbetet med att genomföra en nordisk slutkundsmarknad är valet av framtida informationshanteringsmodell avgörande för hur och i vilken takt regelverket för en elhandlarcentrisk modell ska kunna implementeras. För att kunna gå vidare med en informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, behöver en aktör pekas ut som tar fram och driver hubben. Energimarknadsinspektionen har föreslagit att Svenska kraftnät ska få detta uppdrag. Detta förslag är i linje med hur frågan har lösts i andra nordiska länder. Regeringen delar den bedömningen.

Regeringen uppdrar därför åt Svenska kraftnät att utveckla och driva en central informationshanteringsmodell, en tjänstehubb, på den svenska elmarknaden. I uppdraget ingår att Svenska kraftnät särskilt ska redovisa tjänstehubbens utformning, när affärsverket avser ta en tjänstehubb i drift och hur affärsverket avser att driva hubben. Av redovisningen ska även framgå hur arbetet ska organiseras vid Svenska kraftnät, samt vilka kostnader som tjänstehubben kan antas medföra årligen och hur dessa ska finansieras.

I andra nordiska länder – Danmark, Finland och Norge – pågår för närvarande arbetet med att ta fram centrala informationshanteringsmodeller på nationell nivå. Arbetet har dock framskridit olika långt i länderna. Det är viktigt att Sverige i möjligaste mån drar lärdom av de erfarenheter som framkommit i arbetet i dessa länder. I uppdraget ingår därför även att Svenska kraftnät ska följa upp hur arbetet med att ta fram en central informationshanteringsmodell fortskrider i övriga Norden och, om det är lämpligt, samarbeta i utveckling och drift av tjänsthubben för att nå ökad nordisk harmonisering.

Det kommer även att krävas författningsändringar för att kunna införa en central informationshanteringsmodell i Sverige. Energimarknadsinspektionen har därför fått i uppdrag att ta fram förslag till nödvändiga författningsändringar (M2015/2636/Ee). För att Energimarknadsinspektionen ska kunna genomföra sitt uppdrag är det viktigt att Svenska kraftnät lämnar den information och de underlag som krävs för att inspektionen ska kunna utreda behovet av författningsändringar. Sådant underlag bör lämnas minst en gång per kvartal under utredningens gång.

På regeringens vägnar

Ibrahim Baylan

Joakim Cejie

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/KO och Å
Finansdepartementet/BA
Näringsdepartementet/KSR
Datainspektionen
Energimarknadsinspektionen
Konkurrensverket
Konsumentverket
Statens energimyndighet
Statistiska centralbyrån